

Aalborg Universitet

Musikterapi med kontakt- og kommunikationssvage børn

Frederiksen, Britta Vinkler

Published in:
Socialpaedagogen

Publication date:
2009

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Frederiksen, B. V. (2009). Musikterapi med kontakt- og kommunikationssvage børn. *Socialpaedagogen*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Musikterapi med kontakt- og kommunikationssvage børn

I artiklen beskrives, hvordan musikterapi er med til at støtte en målrettet udviklingsproces hos børn, med diagnoser som Asperger syndrom, autisme, opmærksomhedsforstyrrelser, ADHD o.lign. Musikkens kvaliteter beskrives og illustreres gennem vignetter fra terapiforløb, der alle er foregået i Klinik for Musikterapi, Turesensgade 15, København. Forløbene er blevet mulige efter en velgørenhedskoncert på Hard Rock Café i København til fordel for musikterapi med børn.

Musikterapi med børn

Specielt hos børn med opmærksomheds- og kontaktvanskeligheder kan brugen af musik - have afgørende betydning for etableringen af kontakt til barnet. Musik bygger på de samme grundlæggende elementer som det tidligste samspil med omverden f.eks. tempo, rytme og tonehøjde. Dette samspil er afgørende ifht. at barnet lærer at aflæse og organisere sansemæssige erfaringer i overordnede mentale strukturer.

I musikterapi genaktiveres dette samspil med omverdenen via etableringen af kontakt til barnets umiddelbare udtryksmåde og ressourcefyldte områder hos barnet.

I terapien fokuseres på forbedring af opmærksomhed, koncentration, kognitive funktioner og kommunikation, fysisk stimulation/afspænding, træning i at mærke og udtrykke indre følelsesliv, øget forståelse for andres intentioner samt udvikling af individuelle færdigheder og ressourcer.

Børnene der beskrives i denne artikel har netop afsluttet en ambulans psykologisk og børnepsykiatrisk undersøgelse og befinder sig i en overgangsfase, hvor dagligdagen skal omorganiseres, og de er i færd med at danne sig et nyt selvbillede.

For at illustrere, hvordan musikterapeuten arbejder med disse felter, inddrages i det følgende små vignetter fra musikterapiforløb med børn med kommunikations- og kontaktvanskeligheder.

Musikken som arbejdsredskab – hvordan?

I første omgang bruges musikken til at skabe en relation med udgangspunkt i barnets motivation. Herefter bliver det muligt at benytte de enkelte elementer i musikken til at arbejde målrettet med problemområder.

Musikken fungerer som et middel til kontakt og kommunikation, men har ikke samme eksakte betydning som det talte sprog, hvilket giver et større spillerum for spontane udtryk.

Vignet 2: Johan

Johan er en dreng på 12 år med diagnosen Aspergers syndrom. Han er meget bevidst om sine problemer og føler generelt en vis præstationsangst.

Johan er i samtalen meget talende, energisk til tider hektisk og fantasifuld..

Timen indledes med at spille "Joanna" af Kim Larsen. Efter hvert vers skaber Johan med instrumenterne de stemninger, som sangen lægger op til – fx drømmeland, byens larm. Spilleoplægget giver en fast struktur, som fastholder koncentrationen på det fælles udtryk. Den frie

tilgang til at udtrykke sig musikalsk efter hvert vers gør, at Johan hurtigt overvinder sin præstationsangst. Musikken er en hjælp for Johan til at fastholde koncentrationen og opleve et andet samvær med omverdenen, end han er vant til.

Musikken som fysisk/sanselig stimulation

Musik har mange paralleller til kropslige og sanselige udtryk. Musik er rytmisk, kraftfuld, energi der stiger/falder (crescendo/decrecendo), og er baseret på timing mellem de udøvende parter.

Johan kan have meget svært ved at udholde og handle ifht. kammeraternes larm, og nogen gange ophobes der så megen vrede og energi, at han eksploderer - vælter borde og skriger. I musikken afprøver Johan og musikterapeuten forskellige metoder til at håndtere denne energi.

Musikterapeuten agerer de larmende kammerater og Johan forsøger at dæmpe kammeraterne. I stedet for at opleve handlingslammelse eller miste kontrollen, som han er vant til i disse situationer, finder Johan frem til et instrument, hvor der opstår et samspil på trods af "larmen".

I det musikalske samspil lytter Johan til sin medspiller, laver pauser så der bliver plads til at svare og nærværet er tydeligvis bedre end i samtale.

Johan bliver efterhånden selv opmærksom på at denne måde at udtrykke sig på er positiv for ham, og i evalueringen af terapien skriver han "Det er godt at udtrykke sig rytmisk"

Musikkens legende og kreative potentialer

Musikken kan rumme det 'skæve' og i den improviserede musik findes ikke 'rigtigt' eller 'forkert'. Der er plads til at lege og udforske, hvorfor musikterapi ofte kan nå de børn som falder udenfor de gængse sociale koder for kommunikation. For lidt større børn kan musikterapi være en acceptabel måde at udtrykke sig mere spontant og "legende".

Vignet 3: Niklas

Niklas er en dreng på 11 år, med diagnosen infantil autisme. Niklas har svært ved at forstå andres intentioner. Han har kun sporadisk øjenkontakt, taler meget lavt og kan forsvinde ind i sin egen fantasiverden. Niklas føler sig ofte frustreret, magtesløs og 'uretfærdigt' behandlet, og han kommer ind imellem op at slås med de andre børn, fordi han bliver hidsig.

Sammen med musikterapeuten komponerer Niklas en 'musikfortælling' der tager udgangspunkt i Niklas' evne til at associere og fantasere. Ud fra enkelte ord eller billeder finder Niklas på lange fortællinger, som terapeuten hjælper ham til at strukturere og give mening ved at skrive dem ned og opdele dem i vers og omkvæd.

Niklas uddyber sin fortælling ved at sætte lyd til handling og følelsesmæssige udtryk fx: hvordan lyder det, når man er ked af det eller rundtosset? Denne fordybelse i følelsesmæssige udtryk gør handlingen til noget almenmenneskeligt, som Niklas og terapeuten kan dele. Fordi kontakten bygges op omkring et 'sprog' som Niklas behersker, viser han hurtigt et helt andet engagement end i den verbale kontakt; Han koncentrerer sig, er nærværende, holder øjenkontakt længere og tager initiativer på egen hånd.

Igennem den musikalske kontakt bliver det muligt at arbejde intensivt på at forstå og reagere på hinandens intentioner, da interaktionen bliver meget tydelig og let at 'læse' i det musikalske samspil.

Sammenfatning

Børnene i de to musikterapiforløb bliver hurtigt engagerede i musikalsk udfoldelse. Musikken er strukturerende gennem rytme, puls, melodi og harmoni samt ved de klare spilleregler der indgår i samhandlingen, hvorved børnenes opmærksomhed og koncentration styrkes. Samtidig skabes der en ramme indenfor hvilken børnenes kreativitet og spontanitet kan udfoldes.

Fælles for de beskrevne børn er, at der i musikterapi sker en forvandling af den energi og fantasiverden de kommer med. Børnenes særlige udtryk sættes ind i en musikalsk ramme, hvor det ikke er nedbrydende og forkert men meningsfyldt og selvforstærkende. Et aspekt der har afgørende betydning for børnenes udvikling og identitetsfølelse.

Faktaboks 1

Musikterapi er en behandlingsform, som bygger på musikkens evne til at skabe kontakt og kommunikation.

Musikken som sprog

I musikterapi bruges musik som:

- et personligt udtryksmiddel
- et medium for opbygning af terapeutisk relation og interaktion
- et redskab til at skabe udvikling
- kroppens og følelsernes sprog
- et middel til samvær og samhandling
- en vej til følelsesmæssige oplevelser og erkendelser

Musikalske aktiviteter

Musikalske aktiviteter tilrettelægges efter behandlingens formål.

Aktiviteterne kan være: Improvisationsmusik med stemme og instrumenter, brug af komponeret musik, sange, sammenspil indenfor forskellige genrer, musiklytning, afspænding m.m.

Musikterapi kan foregå individuelt eller i gruppe. Klienten behøver ikke at have musikalske færdigheder

Faktaboks 2

Uddannelse til musikterapeut

Kandidat uddannelse i musikterapi blev oprettet på Aalborg Universitet i 1982 og varer 5 år. Den består udover den akademiske, teoretiske del også af en praktisk del indeholdende musikalsk færdighedstræning samt en læreterapidel. Desuden er der flere praktikforløb undervejs i studiet. Som overbygning på musikterapistudiet findes Europas eneste forskeruddannelse i musikterapi. Kandidat uddannelsen har også tilknyttet forskningsklinik på Aalborg Psykiatriske Sygehus.

Faktaboks 3

Information om Klinik for Musikterapi se www.klinikformusikterapi.dk